

اداره فرهنگ و ص

در سعادت ده باب عالی خادم نبده

محل اداره :

مکتبۃ الفتن

ص

۱۳۲۶

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دن باحت هفته‌یاق رساله‌در

دروسعادت ده نسخه‌ی ۰۰ پاره‌در

مؤسس‌ری : ابوالعلاء زین‌المأبدین - ح . اشرف ادیب

سنه‌ایکی الق آیافی

۶۵

در سعادت ده

۴۰

۸۰

ولایانه

۴۰

۸۰

محمد‌الله آجنبیه‌ده

تاریخ تأسیسی :

۳۲۴ نمرز ۱۱

قیرلله‌دن مقوا بورو ایله کوندریاپرسه سنوی

۲۰ غروش فضلہ آلنیر

دروسعادت ده پوسته ایله کوندریاپرسه ولایات بدی اخذداوندوه

ایکنجی جلد

۴ صفر ۳۲۷ پنجشنبه ۱۲ شباط ۳۲۴

عدد : ۲۷۰

ایچون برمندگو دیلرده مادیونک تلقینات الحادیه سی یوزندن آجیلان
جریجیلری مشاهدات حسیه لریله مداوات ایچون هر طرفدن او منفذه
طوغرو هیجوه باشلا دیلر .

سرد ایله کمک سوزلردن آکلاشیلیورکه مسئله لاهوتیه بوتون
مسائلک زبده سی بوتون مشکلاتک نقطه انحلالیدر . اوی حل ایدن
سعادت سرمدی به مظہر اولور ، هر کدردن قورتوله رق هم کندینی
همده اولادینی بختیار ایدر . اوی غائب ایدن شرف بقادن محروم
قالیر ؟ سهام شدائده هدف اوله رق دنیاده آلام ایچنده یاشار ؟ عالمدن
مایوس کیدر .

اویت ، بوایله بر مسئله درکه بک اسکی زمانلردن بری بوتون حکمای
مالی اشغال ایتمش ؟ بوکونه کانجه قدر ارباب عقولک مشغله بیکانه سی
اولقدن کری طور ما مشدر . معما فیه فکر بشر ترقی ایتدیکه مسئله نک
صور خانجه بر جوق تبدیلات اجرا ایدلش ، دلائل و برایه نی تهدیل
العنیش ، حاکمه دها زیاده حریت ویرلش اولدیغندن آرتق سهولت
استدلال جهنه بونک ده مسائل ریاضیه صرسنه بکمنه آز قالمشدر ،
بوایسه بشریتک فضای ترقیه آندینی آدیملرک اک بویوکیدرکه اوی
طقوزنجی عصرک مخصوصات میزه سندندرو . بونک ایچون بزده ایسای
ملائی ترقیات فکریه حاضرمنک نشاخنندن بیکانه براقامق ایستدک ،
مقصدیز چوق دفعه لر تکرار ایدوب طور دیغنز شو سوزک طوغریلغنی
براهین خیه ایله کوس ترکدر : « بشرک ترقیات علیه ساحمنده
آنقدر اولدینی هر خطوه بزم فشاری اولان دیغزه بر قریدر . ایش
نهایت اورایه واره جقدرکه اسلامک الیه بر دین اولدینی بوتون عالم
طرفندن اقرار ایدیله جکدر . » محمد فرد وجدی

مترجمی: محمد عاکف

حاج مَوْلَى عَظِيمٌ

مقرری
مناستری اسماعیل حق
ح ، اشرف ادب
۵۰ درس — مابعد

مثلا : چنلرده بالقسانی طوق عهدآ حقمز ایدی . بلغارستانله روم
ایلی شرقی آراسنی آیرمچ بزه عالمایدی . اوروپا دولتلری ده موافق
ایتدیلر . مخاطله حقوق دولت و ملت ایچون بر طاق کیسیلر چالیشدی .
غازی عثمان پاشا کبی ارباب حیث ابراز مسامعی ایلدیلر . لکن اوله مددی .
ارکان استبداد : — آدام ... نه منه لازم اورامی ؟ . دیدیلر ؟
استانبول قالسون بزه یتر ! .. روم ایلی شرقی کیتش ؟ نه منه کرک ؟

فردیوقدره حیاتی قید ایتسون ، ياخود نظرنده بقا ایله عدم مساوی
کورونسون .

حیاتی سومک ، هر شیئه ترجیح ایمک ، هر صورتله مدافعته ده
بولنیق ، اویک اسباب اطمینانی ، راحتی آراشدیره ق انسان ایچون
جبیلیدر ؟ بشر بوفطرنده یارادلشدیر . یا انسان کندی اصلی بیلز ،
دهاطوغر وسی بوتون موجوداتک اصلنه ، ماهیتته قارشی کنیف بر جهل
ایچنده بولونرسه بومه صدی نصل استحصال ایده بیلر ؟ قابی نصل
راحت بولور ، خاطری نصل سکون کورورکه دها کندیانک نه اولدینی
نوهدن کلدیکنی ، نریه کیده جکی بیلیور ؟ هانکی قورقاق واردکه نفسنه
کنجه اهتمام ایتسون ؟ هانکی حسدن محروم واردکه ایش حیاته طیانجه
در حال کندینی طوبلا مسون ؟ کندینی محیط اولان اجسامی بیلدیکی ایچون
یانوب یاقیلان ، اطرافنده کی سرازیر خلقتی بیکش برموقعدن تماشا
امیله جسمانیتدن تجرد ایمک درجه لریه واران انسانک حالی نه اولق
ایجاب ایدر دوشونویسون که اصل الاصولدن ، حقیقت الحفائقدن بی خبر
بولونیور ؟

اویت ، واقعا انسانلر آره سنده اویله لری وارکه گندیلریه بویله
بر حس کلدیکی زمان مفکره لرینی باشقه شیله اویالایه رق اوی
ذهنلرندن چیقارولر . لکن هیز بیلیزکه بوقیلدن اولان آدم ل عمر لری
ایچنده هیجوم آلام ایله حیاتلرینی محو اولق درجه سنه کنیز زمانلر
بولندیقی هر کسدن اول اعتراف ایدنلردر . او بحرانی زمانلر ایسه
برکون کله رک کندی نسلنندن بیله بیزار اوله جقلرینی ، انسانه طوبراق
اولوب ده روزکارلرک ، قاصیرغه لرک او کنده صاور و مسني تئی ابتدیره جلک
قدر شدید بوجدان عذابی ایچنده قاله جقلرینی دوشوندکاری ساعتلر دره
عجبا پتپرستک اصنام او کنده سجده ایمکدن مرادی ، دین سزک
فای موجودتی حقنده بر جوق دلائل کنیز مکدن مقصودی ندر ؟
هایدی دیلم که اولکیسی بوعالمده کی شدائده بی نهایه دن آسوده قالمی
ایچون الله مجموعه دخالت ایدیور ؟ یا ایکنچیسنه نه اولیور ؟ عجبا اوکا
صفای حیاتی تعقیب ایدن ظلام عدمی آسان کوره جلک قدر برعندال
خطاطر ، بر صلاحیت قلب ویرلشیدر ؟ هیهات احقيقته قسم ایدرم که
الحادیاتی یازارکن او ملحدک ایچنده قان کیدیور ؟ کمال تأثیرنده روحی
اریور ! حتی اوی تفلسفده بوقدر تکلف اختیارینه مجبور ایدن سائق
سهام شبهاتک هپ قلبه آچدینی یاره لردر ، باشقه برشی دکلدر .
ایشته بونلرک شو صوک زمانلرده استحضار ارواح « اسپر تیزم »
مسئله قارشی — بز شرقیلری حیرنده برآقه جق صورتده —
کوستردکاری تهالک ده دعوا منه بردیلر . شبهه سز بونلر کونده
بیک کرک کندیلرینی اولدور مکده اولان شکوک و شهـانـدن قورتولق

ایشته حکم اصولی پک اپی براصوول در . بوکون ، الله تعالیٰ اسماهی خاق ایمش . توکبا حقنده عالمده هیچ بر زمان کورولمه مش بر توجه وار . دشمنلر من بوندن متاذی او لورلر . بزم طرفه دن اعلان حرب کی مناسبتیز رو حاله ، جقهاز بروله بزی صایدیره می ، دوشورمک ایسته بورلر که صوکرا : « ایشته کور دیکز می ؟ توکلر انسانیت بیلز » ، اسکی خویی برا فاز » دیسونلر . حالبوکه او رو پانک اکثریتی ، برا یکی دولت مستنا او لورسه همان هپسی لهمز ده در . ایچلر نده یا اکن بلغارستان امارتی ایله آوستريا ظالماهه ، بی الصافانه حرکت ایدی بورلر . او به کیلر سلامت فکر ایله دوشنورلر .

شیدی او روپاده اویله اسکی زمانکی جهالت بوق . او نلر اوبله
اهل اسلامی هیچ تبلز لردی . او نک ایچون بزی انسان پرینه قویاز لردی .
صوکرا مناسبات عمومیه قوت شیدی . آثار اسلامیه کوزدن چکیر بله .
اکلاش بله که اسلامملک سوز اکادیانلری قدر انسان دنیاده بوق .
الارند کی شریعت ، حقوقی محافظه ایدر ، اعتدال او زره حرکتی امر
ایدر . اللهک فرمائنه اطاعت ایدن مسلمان کامل قدر دنیاده انسان بولاق
قابل دکل ، بوكا امکان بوق . اما ایچلزندہ بر طاقم جاھلر ، وحشیلو
بوق دکل . ذاتاً هر ملتده بویله لری بولنور . تجاوز کارانه حرکت ایدن
کیمسه لر ، مفسدلر علی الا کثربک ایلری کیدن طبقه ده بولنور ، یعنی
مأمورین صنفنده . او نلر احکام اسلامیه او سط او لانلر کی تمثیل
ایتمیور لر ، کیمسی هیچ تبلد بکنندن ، کیمسی سومدیکنندن ، کیمسی ده اعتنا
ایتمدیکنندن او احکام مجله به رعایت ایتمیور لر . حقوق اسلامیه
محافظه به بزم او زولدیکمز قدر او زلمیور لر . بزم صدق اقتز او نلرده
کورلیور . اما ایچلزندہ مستثالری ده بوق دکل . ایلری ده وار . فقط
بک آز . بویله می او ملی ؟ نه قدر حسن نیت ، نه قدر فعالیت ایسته . کرک محافظه
آسایش ایچون ، کرک تنظیم بلده ایچون دشمنلر هیئت و پره جلک درجه ده
فعالیت لازم . حال بکه نه محافظه آسایش ایچون تدابیر فوق العاده ،
نه تزیینات بلده ایچون ، حفظ صحت ایچون ، حفظ صحت عمومیه ایچون
لازم کلن تدابیر مهمه اتخاذ او لو نمایور . یا پیلسه ده پلک بطاشه کیدیبور .
بوندن طولایی توجهلر تزايد ایده میور ، بلکه تناقض ایده میور . بو کیدیشه له
اجانب ، نزی اسکی حالم قیاس ایتمک ایسته بور لر . بوجه تلری دوشوند کجه
انسانه خلچان کلیبور .

— اما بويله بش پاره سىز زو كورت ملتە نىڭ خەدىت يايپىلە بېلىر ؟
واقعا اوپىلە، بو كون ملاتىزك پاره بىيوق، خاںلۇر بىتىمىشلۇر، جىابىرە
اسىتىداد بىتون خزىنەبىي صويمىشلۇ ؟ فقط بويله يايپىشلۇ دىيە شەهدى
مامۇرلۇ اللرىنى قاوشىدىرۇپ او طور ملىمى ؟ چالىشىلى، دوشۇنوب
برچارەسنى بولمالى . درلو درلۇ ايشلەر وار، او لە بېلىنىدىن باشلامالى ، او لا

ذاتاً طوغرودن طوغرويه آوانس کلیور . نم منه عنده خدمت ایتدکدن
صوکرا ...

بۇ فىكىلى آدملىق غلبە ئىتدى . سوڭرا بلغارستانە جرأت كىلدى . نە يا پارسکىز ؟ خائىلەك . احتمال بارەدە ئىشىك ايجىنە كېرىدى . او وولايتىدە بلغارستانە قارىشدى . ھېسى براولدى . مقدىما آيرى والى كونىرىپلىرىدى . اما خristian والى ايمىش ، اولسون . بىناموسىلى بولۇردى . چالىشاڭلار اوالدى . لەن فائىدە وىرمىدى ، قوجە ولايت خو اوالدى ، كىتدى . آيدىنلەن برقاج قات فوقىدە . بوقدر حقوق اسلامىيە ، بىكلەر جەجامعىلە ، تكىيەلەر خو اوالدى . دىشىن دەها اىيلرى بىلە كەتكە باشلاادى . نهابىت بۇ پەرسەيە كىلدى . نە او له جىنىدە بللى دىكىل .

باق قو آنک اعجازی نی آکلا . ایکی کله ایله نه قدر حقایق او رتہ یہ
قویسورد . [وَانفَقُوا فِي سَبِيلِ اللهِ وَلَا تَنْقُوا بِاِيمَانِكُمْ إِلَى الْهَلْكَةِ] مالکزی
باقولک، قدر تکنری تدقیق ایدک؟ او کا کوره حرکت ایدک . خربہ لزوم
کو روئیورسہ چکنیک . مسکینانہ، ذلیلانہ یا شامقدن ایسہ محاربہ ایدک،
تمہلکہ او وقت نکاستہ مدد در . « وَاتَّقُوا فِتنَةً » قول شریفہ نک تفسیر یہ
برائشیر ... اما قوتک یوق . خصده غلبہ احتمالی چوق . او وقت
کندکزی تمہلکہ یہ آتمایک . فرصت بکله یک . یوقسہ بی محابا حقوق
اسلامیہ بی محوا یادہ جلک تدبیر فاسدہ قالقشمایک . اسلحہ جھے، تدارکات جھے
مدادامکه فرسخ فرسخ کریدہ سکز، او کا کوره ایشی حلہ تشبیث ایدیکن .
مذاکره ایله، قونگره ایله هرنہ ایسہ مسلمانلہ، حسن صورتہ ایشی یولنہ
قویمغہ چالیشک . اویله دکلی؟ سکا یناشمایور، نہ یا پہ جنسک؟ قارغانی
ایتملی؟ نچین ایدھوک؟ حکم اصولی یوقی؟ او کا مناجعت ایتملی .

قرآن جاپلده بوجنگم اصولی بودستور اعظم اوله رق بزی ایقاظ
وارشاد ایدیور . هر شیده بوجنگم اصولی توصیه بیورو ولیور . مثلا
قاری ایله قوجه آراسنده قاوغا اولور . بردنبه نه قاری قاجسون
باباسنک اوینه ، نه حرف بوشاسون . هرایکی طرفدن بوجنگم تعین
اولنسون ، اوئلر بونلرک بینلریخی بولمغه ئچالشسونلر . بی محابا حاکم
تفریق ایتسون . حقوق زوجیت مقدسکر . طلاق کی منفور ،
مبغوض هچ برمباح يوقدر . (ابغض المباح عند الله ، العلاق) حرام
دکل ، کفردکل ، لکن مکروهک اشدی . مباحثات ایخنده الله مبغوض
بوشی طلاقدر . او زلاشق قابل ایکن نکاح ایله حاصل رابطهی
سوکمک ، الفتی نفرته تبدیل اینک . و لوایکی شخص بیننده اولسون .
نه قدر فاشی در ، اوئی یاماق ایچون الله حکملى نصبى امر ایدیور :
« و ان خفتم شقاق بینهمسا فابعثوا حکما من اهله و حکما من اهلها »
بیورویور . حسونکرا بولیله حیات ، ممات مسئله سنده بالا پروازانه حرکت
اوئم و سه چالز نه اولور ؟ دنیاده دکل ، آخر نده بیله چکرز . امتک
صالحه ، دوشهو غلی .

مفاسدler طرفندن مرتب دکله، بردها تکرر ایتمز. فقط یامرتb ایسه نیایمی؟ حکومت، ملت دامها اویانیق بولغلى، عسکری حاضر طوئلی. یوقسە ظهور ایده جك و قمه يه سکن ساعت صوکرا عسکر کوندرمکله اویماز.

صوکرا نېیوریور؟ دوشونك، ایچە ملاحظە ایدك. غافل اویمايك، باقلک: نهایدیکز، نهارلديکز. اول نهایدیکز، شیدى نه حاله کلدیکز. بونى بندن باشقە کیم نابار؟ [واذکروا] اى مؤمنلر ياد ایدیکز اول زمانى كه [اذ اتَمْ قَلِيلَ مُسْتَضْعِفَونَ فِي الْأَرْضِ] بلک آز کىسەلردىکز. ير يوزنده ضعیف عد اویونیوردىکز. بوراشى سزك يوردىکز صايىشلابور. ضعفگىزدن طولانى سزى يەنجى صايىشورلر، مهاجر عد ایدیبورلاردى. اویله بىزىرە قليلە ایدیکز. سزە قارشى هركىك نظرى بويله اولورسە صوکرا سز نه حاله ياشاردىکز؟ [خافون] نصل، قورقازمىدىکز؟ كىچە کوندوز خلبانچىرىدىکز، خوف خلبان ایجىنده يشاردىکز. نەدن قورقاپدىکز؟ [ان يَخْطُفُكُمُ النَّاسُ] ناس، يعنى ملل ساڑە، اقوام متعددە سزى هان قاپەچىلر... كىچە کوندوز قورقوکز اوایدى. دامها خلبانچىرىدىکز. ها صاغدن كله جڭ، ها صولدن كله جڭ، دىه دامغا احتراز اوزره بولونوردىکز. ناسك شرندن، استىلاسندن مطہئن ياشایممازدىکز، سزى يېلشىرىدى، [فَأَوْيِكُمْ] اللەسزى ايوا ايتدى، سزە ماوا ويردى، سزى يېلشىرىدى، مالکاھ صالحى ايتدى. [وَإِيْكُمْ بِنَصْرِهِ] نصرت الله سىلە تائىيد بیوردى. عقلگىزە كىلين بىر طرفندن، مأمولك غىرى بىر جەتىدىن سزى الله تأييد ايتدى؟ دوستله، دشنه. الله نصل اىسترسە اویله يابار، سزە بىرۇك بىر اهمىت ويردى. صوکرا نېیایه جقى دىشاپلۇر؟ ورزقكم من الطيبات [الله رحمت واسعة الميه سىلە سزى انواع طبیاتىن مىزۈق ایدیبور. طىب شىلرلە سزى بىسلە جڭ. طىب اویمايان شىلرى سزە لايق كورىپە جڭ، نەيت المالدىن چالدىرى جقى، نە محلولاتى يوتدىرى جقىم طبیاتىن مىزۈق ایدیبور؛ حلال، پاك شىلدەن نصىب ایدیبور.

نجون بويله يابىور؟ [لعلكُمْ تَشَكَّرُونَ]. باشقە بىشى اىستەمن سزدن، يالكىز بونەمتلىرىنىڭ تشکر ايدەسکز. نعمتى ويرمەن حکومت بودى، الله نەقدر نعمت احسان ايدرسە اىتسون باشقا درلو مقابىلە بىكلەز، اىستىدىكى يالكىز اوور: الله نە اولدىنى اعتراف.

شكر يالكىز لسان ايله اویماز. تفسير فاتحەنك باش طرفندە يازدق. يالكىز، تىشكىر ايدرم، دىكله اویماز. شكر اوچ شىلە تمام اوپور: قىلىا يېلىھىانا، فعلاً. اولا نەمتى مەممەن اولدىنىقى سىمللى. نەمتلىك، صالحى، سىلمك، تعظيم ايتىك، كوكىدىن سومك. الله انعامىنە مغانى اولدىنىقى يېلىھىلى، الله نە منع حقيقى. الله وارلىقۇ، بىرلكنى، عظمت

شو مبارڪ حسن نىت اويملى دە هەرشى يۈلنە كىرۇ. پارەسىز يايپە جق شىلدە وار. قەرالىلە، شىدتايىلە معاملە ايدىلە جڭ يېلىز اولدىنى كى لطف و ملايمەنە حرکت اولنە جق يېلىز وار. قلچ لازم اولان يرددە اوقشامقى فاندەسىز اولدىنى كى، اوقداشايە جق يېدە قلچ دە مضردرە. هەرشى بىلىرىنە اجرا اولونىلى.

— اما بوندن هركىس مىنون اویماز؟ ..

او، طبىي دە. هركىسى مىنون اىتىك قابل دىك. فقط هركىسى مىنون ايدەم دىه استىدادى دە تروج ايدە جڭ دەكازيا. انسانلارك اكتىرسى خىرى دوشۇنۇر، آرزو ايتۇرلارك هركىس مىنون اولسون. ايجىانىدە اویله بش اون كىشى، فدا اولنور، مېلىپۇنلۇرچە افراد امىتك اوغۇرۇنى، بوجاژىدر. حكمة دە بويله، شريمة دە بويله در، برقاج كىشى يە، سىھىت ايدەم، دىه اجزا آنە نكاسل ايدرسەك قوجە ملىتى محو ايدرۇز. بىزه بوصرە دە چوقۇقت لازم، فرقى المادە فەمالىت لازم. زىرا تماماماً اسايش، انصباط يوق. هىچ بىرىشىدە اثر صلاح كورلىپۇر، محاكمەسى طرزىنە طۇزۇر، اوپورلە لەمەزدە برقاج دولت قالىش اىكىن، اوپلاردە ايلرىدە توجھى چىكىپورسە حەقىزدە اى اویماز، ئان اپدرم. مادامكە كىندى قۇتىزلاه ايش يايغە قىرىزى يوق، خصوصاتك كافەندە معاونت اىستەز، اوحالىدە بارى بىزه دوستاق ايدىلرلە قدرىتى بىلەم.

ايشته قرآن حكىم بىان بويله دىپۇر. هە آتى بىز مسلامغا ياخون بىر دەستور اعظم دە. عالمە نە قدر وقايىع، حداثات، شئونات وارسە جىلەسە قابل تطبق در.

[واتقوا فتنة] نظم شربىقى تېرىنە ارباب تفسىرداها نېیورىپۇرلار؟ فتنەلەر نەدن جىقىپۇر، دىپۇرلار؟ نەدن جىقى، جق؟ احلاقلىقىندا اىلەيچە بىلەنلىك، بونلۇك چوغۇ دىشلىر طرفندن مرتب در. بوندە هىچ لەپەنە يوق. مسلمانلىرى رومىلە مقاتىلە طوتۇشىرىمىقى اىستەلرلە: كىچن كونكىشىكماش وقەسى كى، معاذالە، هىچان تەمم اىتىسە نە قدر فنا اوپوردى، دىاتا اوقادىن برقاھىش ايش، اوپلە برقا-شەدن طولانى دولتك باشە قلاڭ كىتىرىمك لا يقىمى؟ باشقە دولتىدە اوپورسە، آسايشى اخلاق ايدە جڭ دىه، بويلهلىرى درعقب اعدام اوپور، باشقە دولتىدە اوپورسە كىچەنەك اوينە كېرىئىز، دىك كە ضابطە محلە كىرسون، اوپارى مخالفة آتىشى ياخون، مأمورلارك اقامىتىكاهى، اوپلارك مقرى دىر، بويله اىزادىل سېراز دە فرست بولسەلر، بىر كايىس-ايى دە بىلاصەنچىلار، صوکرا هان ايجىپەن كله جڭ، آل سکا بىرادارە عرفىيە، نهايت مەلکت محو و خراب اوپله جق، بويله سوەندىپىلىر، جاھلەنە جرەتلر باعث اضمحلال اوپور، اكىبعض

و شهر تاری خالده مثل اولدی. واقعاً اکثر حکامه لرده ترکلری الکزدک ایدی، او صره ده بنه قوم عربک معاوی واردی. نه عرب، نه ترک هیچ بروقت مستقلان رایش یا به میورلو. عربله ترک اوقدر قاینامش، بینلرندہ اوقدر ارتباط مادی و معنوی حاصل اویشدرکه آنله طربان کی بحاله کشدر. آری یاشایه مایز. نه ترکلر عربیز، نه عرب بلترکسز، اصل لسانز لسان عثی ایسه ده لسان دینزده لسان عربی در. عربجه هر لساندن دها اهمیتی در. فرانسزجه دن زیاده بزه عربجه لازم در. اما فرانسزجه ده بیلیز. لکن تعمیم ایمکه کلجه، عربجه بی میز جمع ایمی فرانسزجه بی می؟ دیه دوشونلورسه ادنی مرتبه تمیزی اولان فوائد سیاسیه ی دوشون عربجه ترجیع ایده جکی بی اشتباهر. بولسان مبارکه دینزه دیارار، الفت و معاشرتی ده تأمین ایدر. سیاست، دیانته اهمیتی آشکاردر. فقط تقدیر ایدن کیم؟ تأسف اوله حق احوال المزک بوری ده بودر.

ایشته بر معنای شریف بودر. ایکنجه معنای شریف: بوراده مخاطب کیلدرد؟ بالحاصه قوم قریش! [لایلاف قریش] بوقی؛ یعنی سوره قریش، افتادن که قبیله می، مکه اهالیستی و جوارندہ بولنانه، ایشته بوقوم قریشه خطابدر. زیرا قریش سار قبائله قارشی طوره مارلردی. چونکه جزیره العربه برمیلیون نفوس وارایدیسه الحق الای بیکی قریش ایدی. فقط اللهک قدرته باق: سلطان آنها اوسلامه دن کله جک. اوئلر بیت الای محافظه ایدرلر، نسل پاک خلیل دن کلش لر. اورایه او ته دنبی اندی-انک دعائی سیغش. اوراسی صراک نور اسلامیت اوله حق. الله لهم ایمیش، معنوی بمحبت ویرمش؟ بیون اقوام عرب قریشلری محترم طوتاره ببرلرینی قیار دوکرکن، قریشلر نزهه دن بچه لر سربست بکرلر، اوئلر کیمه تعرض ایمزدی، باق اللهک عنایته! [لایلاف قریش] او لاجناب الله قدرت قهارانه سیله کعبه معظمیه بیقمق ایجون کان اصحاب فیل هلاک استدی. او زرلرینه ابابیل قولشلری کوندردی. وقعة تاریخیه معلوم در. بیانندادر برسوره نازل اویشدر. استنبذالله [ام تر] سن کورمدکی؟.. یعنی کوزله کوره جک قدر تحقیق استدی. عیناً مشاهده ایمیش کی یقینک واردر. آنک ایجون بیوریبور: [ام تر کیف فعل ربک باصحاب الفیل؟] کورمدکی؟ یاخود عملک لاحق اولمادی؟ بیلز میسکر؟ ربک اصحاب فیله نمیابدی؟ کعبه بیقمق ایجون کلشلرکن، الله اوئلری نصل سرنکون ایتدی؟ نصل که آخر سوره ده بیوریبور. [فعلهم که صفت ما کول]

اوئلری باشاقلری بیمن، کوکاری قالمش اکین کی ایشدر. مابعدی وار

و جلالی بیلمک، اعتراض ایمک، عشق و شوق ایله در کافه متوجه اولمیق... تشكیر اویله اولور. صوکرا لساناً «الحمد لله» دیرسک. او امرینی ایفاایدرسک، نماز قیلارسک، اوروچ طوتارسک... ایشته شکر بودر. هر نعمتک شکری او نعمته کوره در.

شیدی، طویلیکن ز بو آیی، آکلا یلم. سبب نزولی وار. اصل معنای شریف، نزوله نظراء باشقة در. فقط هرشیده، تطیق اولنور. بجزه اصل اوراده در. بر مسئله ایجون نازل اولان آیت یوز بیکلرجه حادثه تطیق اولنور. بولله بر کلام علوی نزهه بولنور؟ بوراده، تقاضیر شریفه مذکور ایکی معنای شریف وار. برسی: الله تعالی قوم عرب به خطاب ایدر. مؤمن اولسون، کافر اولسون، خطاب بتوں اقوام عربدر. بیوریبورکه: [واذکروا اذاتم قليل مستضعفون في الأرض...] احوال عرب حقیقته قبل الاسلام بولله ایدی. اوقدرسفاته دوچار اویشلر، اوقدر ذله حکوم اویشلر دیکه رومله خراجکدار ایدیلر. عرب دیسلری غصب وغارله ببرلرینی بخو ایدرلر. نه اخلاق قالمش، نه انسانلیق. بر راده بکلشلرکه بخو اویلری ایجون اطرافدن بر هجومه باقادی. اعدانک آغزیه بر لقمه اوله جقلردی. صوکرا سلطان آنها کلدي، سلامت قپولرینی آجدیلر، قیصر روم شامه قدر کلشیدی. (حوران) دیارینی - که نام قدیمی (بصراء) در-یاواش یاواش زیر اداره سنه آیوردی. قوم عرب خواجه کشیدی. ذاته هیچ بر حسن عالی اوئلرده قلامامشیدی. غصب وغارله ببرلرینی بخو ایدرلر دی. بر طرفدن اکاسره، عجم قرالری، دیکر طرفدن قیصر روم تسلط ایمیشیدی. حاکمیتلری نه ینه دیاونده قالمش، نه نجد دیارنده. ظاهرآ تصرف ایدرلر؛ لکن نه فائده؟ مصرا خدیوی کی. بالکز بر قورقولق، تصرف می او؟ عرب مشایخی ده اویله ایدی.

صوکرا ریکن نه یا بدی؟ حضرت محمد مصطفی ای سزه بعث ایتدی. نصرتله مؤید قیلدی. نه قیاصره قالدی، نه اکاسره. هیسی دین اسلامه قارشی مهوت قالدیلر. عربلرک نه قدر مقدس برقوم اویلیقی اکلامی، کرک عصر سعادتده، کرک خلفاً دورنده دینه خدمت ایتدیلر. بونجه نام و شانلر احرار ایتدیلر. قوم جلیل عرب بدایه دین مینه خدمت ایتدیلر. حقلرینی بیلیز، اعتراض ایمیز. کرچه بزمده آباء و اجداد من جوق خدمتده بولوندیلر، فقط اوئلرک خدمتی پلک بیوکدر.

لکن صوکرا عربلر بیته تفرقه دوشیدی. اندلس بخو اولدی. شام طرفلرندہ هیچ نفوذلری قلامادی. بغدادده حکومت باشقة سندده، برکاتکه صوکرا ترکلر یتشدی. شرق وغربه اول درجه «الصلا» اوقدیلر، احکام دین ینه اول قدر جدی رعایت ایتدیلرکه شان